

Bonhaj Góh!

Cíklo 32.
12. augusta

Lětník 4.
1894.

Serbiske njedželske lopjenka.

Wudawaju ſo kózdu ſobotu w Ssmolerjez knihicíſchezeřni w Budyschinje a ſu tam doſtaež ſa ſchťwörtlētnu pſchedpłatu 40 np.

12. njedžela po ſwji. Trojizn.

Jes. 48, 18: „O hdy by ty na moje kaſnije ſedžbowal, dha by twoj mér byl kaž wodowa rěka, a twoja prawdoſez kaž mórske žolmy.“

Kak běži wodowa rěka po ſwojim wot ſtworiceſela jej počasnym pucžu. Se žörka na horje ſo žörlo wona ſwój pucž hacž do morja čehnje. Pſchi jeje brjohomaj ſběhaja ſo ſkalý a ſelenja ſo luki, tam je ſlyſhceč ſhonjenje a hibanje měſčanskeho živjenja a je widzeč njeſprózniwe džélo ratarjow — a předža běži rěka bjes pſchecitacža ſ měrom dale. Schtož jej napſhеcziwo ſtupi, ju njeſadžerži; wona woſtanje wodowa rěka a bjes pſchecitacža ſhumi woda dale a hacž runje je tybzaz a hiſhceče wjazy žolmow nimo do morja ežahnylo, ſažo nowa woda ſe žörka pſhiběhnje a rěka poľna woſtanje. A hdyž rěka pſches kraj běži, ſemja ſczéje a rola plody njeſe a živjenje ſo hiba. Tajki dyrbi po ſłowach profety Jesajaža twoj mér bycž, mój kſchecíjano. Jejho žörlo je horkach na tych ſwjavatých horach Božich, ſ kotrejž nam pomoz pſchiindže, ſ teje hórfi, kotrež bu w tutym poſledním čaſu powyſchena wycze hacž wſchitke hory a hórfi zyſleje ſemje, na Golgatha, w teho ſbóznikowych ranach, pſches kotrež ſmý wuhojeni a twojeho méra rěka dyrbi dale bězeč ſyly pucž twojeho živjenja, doniž nits njeſoběhnje do mérneho morja ſbózneje wěčnoſće. Wokolo tebje drje ſo wýšoke ſkalý nje-wěry ſběhaja, ale wona tebje myſlicž njeſmědža. Nekotry ſadžewk, ſamjeni ſrudoby, hacženja hrécha móža tebi na pſchecziwo ſtupicž: ale mér twojeje wutroby je móz, kíž wſchitko pſchewinje. A hdyž je tajka wutroba, wona kraj

wokſhewi. Školo wokolo ſo poła ſprawnego džéla ſelenja a w jeho mozy ſo žohnowanje wupscheſtrewa na wſcho cžinjenje a khlodny wěſik troſchta do horzoth horje duwa. Twoj mér budže kaž wodowa rěka.

Dale rěči profeta wo móřskich žolmach. Mý ſebi tu na to njeměrne morjo myſlicž njeſměmy — pſchetož wona je ſe ſwojim njeměrom wobras hrécha. Na čiſhe morjo ſebi profeta myſli, w kotrehož wodach ſo zyſe njebojo ſ luboſnymi hwěžkami wobrasuje, kotrež tak prawje ſacžiſchež ſwiateho kħutneho měra na ežlowjeka čini. Nichto to morjo pſchewidžecž njemóže. A ſchto wona žaloſneho w ſebi kħowa! Wulke ſwěrjata ſu w jeho hľubinje žiwe, ale wona nikomu njeſeschlodža, kíž pſches morjo jědže. Čežka tych, kíž ſu ſo w nim tepili, ſu w nim ſahrjebane, ale nichto ſo jich njenastróži, kíž do teje hľubiny pohladnje. A poſklady, parle a drohe ſamjenje w nim potajene leža a ludžo ſa nimi pytaja. A po morju jědže lódž wótznemuu krajej napſhеcziwo; wona je ta ſchěroka dróha, kotrež kraje njedželi, ale je wjasa. Kak mórske žolmy budže twoja prawdoſez, mój kſchecíjano, ſo twoja wutroba jako prawa, jemu ſpodobna, wot hrécha wuežiſczena pſched nim wotpočjuje. Haj, wutroba, kíž je čiſha, w kotrejž ſo njebojo ſe wſchěmi hwěžkami ſlubjenjow wobrasuje, pſches kotrež žane wichory ſwědomnja a ſpytowanja njeduwaſa, ale w kotrejž njeſjeſha ſame wotpočjuja, kotrež je nam Boži Šsyn w wěrje pſchilubiſ. A kajkež tež twoja wutroba ſrudne naſhonenja a ſlamane nadžije a ſanicžene ſbože w ſebi kħowa, ta prawdoſez wſchitko pſchikrywa, ſo je ſabyte, kaž wopor morja; a ſchtož

je tam świątch pokładow s Bożego kralestwa, ślota mery, parlów sczerpliwoścze, to twoja pytaza ruka posběhnje a na żołmach prawdoscze twój czołnik węcznemu wótnemu krajej napszecziwo jędze. Każ morska żołma dyrbi twoja prawdoscž bycz.

Tutón krażny dar ſebi my dobycz niemóžemy s naschimi mozami; Bóh chze nam jón s luboſcze dacž. Ale neschto dyrbimy tola tež pódla czinicž: „O, hdz by ty na moje kaſnie fedżbował“. To tola woprawdze wulke žadanje njeje! Wón myſli pschi tym niz jeno na te 10 kaſnie, ale na wſchitke słowa, napominanja w ſwiatym piſmje. Ma nje dyrbisich fedżbowacž, ſo je twoja duſcha ſe wſchem ſwojim myſlenjom na nje wobroczena. Czim bōle ty na Boże słowo fedżbujeſch, ſo t njemu dżeržiſch, po nim kholo ſlubjeniom dżeržiſch a jeho ſmilnoſci ſo dowérisch, czim połniſcha a wjetſcha budze twoja prawdoscž; pschetož w jeho słowie ſo wona wſchitki po njej ſebi žadazym czlowiskim wutrobam wudżeluje.

Spytaj! Kedžbuſi na jeho kaſnie a hladaj na to, kaž by je djeržał. Potom budze twoj mér kaž wodowa rěka a twoja prawdoscž kaž morske żołmy. Wón je to prajil, kiž ſwoje ſlubjenje djerži. Hamjen.

Mysle wo ženjenju.

Porucž temu Anjesej ſwoje pucze!

Po E. Schrenku.

(Pokraczowanje.)

Chzemli ſ prawdu wernoscž prajicž, dyrbimy wuſnacž, ſo je na naschich nēcziſchich wobſtejnosczech wjele, ſchtož woſebje mužam a to mužam wſchelakich ſchtantow ženjenje czeſke czini. Wona w naschich czasach lóhka wéz njeje ſebi ſam ſwoje hoſpodarſtwo ſaloſicž. Hdž chzedža ſo ſdželani mužojo woženicz, kotsiž moja hnadne dohody, ſo žadanow naſtrója, kotrež jich wjele holzow ma, tež tehdź ma, hdž zaneho abo mało ſamoženja maja. Wone njeſku wocžehnjene ſa jednore živjenje, ſlutiwiſcž a ſpoſojnoſcž, ſo ſkózdeho mjenje ſamožiteho muža do nusy pſchinjeſu. Wjele žonow a džowkow praja: my chzemli po naschim ſchtancze ſiwi bycz, my chzemli mécž, ſchtož druhe maja; je-li muž hiſcheze wſche teho pſcheczinjer, je móſhen ſtajnje proſdna; wón dolha nacžini, kotrež wſazy ſaplačicž niemóže, runjež by jón rad ſaplačiſ. So by pjenjes doſtał, na bursy ſchpekuliruje a ſo ſ tym hiſcheze do wjetſcheje nusy wali, kotrež jeho ſkóznežje do ſadwelowanja pſchinjeſe. To wſchitko widža a pytnu młodzi ludžo a ſo ženjenja naboja.

Pola jednorischego młodženiza, kiž ſebi ſwoj ſhleb jako rjemieſnik, ſyła jako dželacjer ſaſluži, ſu wobſtejnoscze neschto hinosche. Wón ſebi ženjenje mjenje na drobne roſpomina, dyžli ſdželany a ma mjenje bojoſcze ſo woženicz. Hdž ſo ženi, w wjele padach do podomneje nusy kaž ſdželany pſchinidze. Jego ſaſlužba w naschim czasu westa a ſtajna njeje. Njeje-li naukuñk lutowacž a woſmjeſi ſebi žonu, kiž jo tež naukuñla njeje a jo hnano ſyła njerofymi dom ſaſtaracž, nusa wěſce pſchinidze. Potom je ſwada w domje a njerodnoſcž ſacžehnje do domu a ſyła ſwojba do hubjeniſta padnje. Njeje tajki pad pſchikkad, kotrež młodženizow wottraſchi, ſo ſo radscho njevoženja?

Hdž ſebi wobſtejnoscze a woſoby bliże wobhladam, prajicž niemóžem, ſo ženjenje ſame na ſebi je nusy a ſyłe hubjeniſta tajkich ſwojbow ſawinowało. Pſchicžina hubjeniſta leži w tym, ſajzy ſu czi ludžo do ženitwy byli. Gnanu muž w ſwojim powołaniu ſhmanu njeje a teho dla je jeho ſaſlužba tajka niſka. Njeje pak tał, je-li ſhmanu a ſaſlužiſi wjele, tola bjes jeho a jeho žonineho lutowanja njebožahnje, woſebje potom niz, hdž žona ani ſa domjaze dželo wocžehnjena njeje. Tola ſ teho pſchinidze tež jenož džel nusy. Najhluſcha pſchicžina wſchitkeje tajkeje nusy je pobrachowaza hoſpođaſnoſcž, je njewera. Zeli ſo njeſtej młodženiz abo młodza holza w hoſpođaſnoſci wocžehnjena, ſchtož je ſame prawe ſaloženie ſa živjenje abo jeli ſo ſtej pschi wſhem

ſcheczijski wocžehnjenu a dobrej wucžbje bjesbóžnej, wonaj nimataj ſaložka ſa bójske žohnowanje w mandželſtwje, w ſwojbie, w powołenju. A tak je bohužel woprawdze w wjele ſwojbach.

Nasche ludowe živjenje khabla w ſwojich podkožkach. Kſcheczijska ſwojba je podkožk naschego ſyłego ludoweho živjenja. Zeli ſo dyrbi lepje bycz, dyrbja ſo džecži w bojoſczi teho Anjesa wocžahnyč a t ſwojemu ſbóžnikoj dowiescž. Sſyñojo a džowi dyrbja to naukuñcy, ſchtož czlowiek w živjenju trjeba a teho parowacž naukuñcy, ſchtož psches ich ſchtant dže. Hdž ſo bojaſnoſcž a ſiwe ſcheczijskwo bydlitej, tam budžetej ſo pſcheczinjenje a doſhczinjenje ſhubicž; ludžo ſebi ſaſo praweho ſwetka ſa ſjawne živjenje nadobydú a naukuñ ſo ſam wobknjeſecž. To pak je porok ſa nasche husto ſmylene wocžehnjenu w ſwojbie, to je porok ſa ſchulu a zyrkej, ſo učko woſebje muži tał husto prajicž ſklyſhich: „Ja ſo ženicz niemóžu; ſwotkaſ dyrbjal ſredki bracž ſwojbu ſdžeržecž?“ Nawukumy ſo Boha bojecž, teho Anjesa Jeſuſa ſubowacž, lutowacž, dželacž, džecži ſa živjenje wocžahnyč, ſo ſo po wobſtejnosczech ſložuſa, potom budze tajke ſkorženie bōle a bōle wotmijeknyč. Pſchecžiwo temu ſo ničo prajicž niemóžlo, hdž by woprawdze ſcheczijski, wérjazh muž prajil: „Ja chzu nježenjeny wostacž, dokelž ſredkow t ženjenju nimam; nusujaſi pak bjesbóžne wobſtejnoscze a wopacžne wocžehnjene t temu, budžes hvidžecž, tał ſu plody teho, husto njeprózciwoſcž a ſ tym pokraczowaze ſajdoženje naschego ludoweho živjenja; teho dla je tu wobroczenje t ſlepſchemu jara nusne, ſo by nasche ludowe živjenje ſaſo wuſtrowjene bylo.

(Pokraczowanje.)

Biblija jako wumozjerka.

I.

W jenym hustym lěžu ſchlesyňſkich hoborſkich horow ſteji ſamoluk ſajnkownja. Sſylnie duby a ſelene jědle wobdawaja wot wſchem ſtronow dom a ſahrodku, kiž t njemu ſluscha. Tu bydlesche pſched wſazy dyžli poſ ſta ſetami hajnik Gruner ſe ſwojey ſwojbu, kiž ſ jeho macžerje, mandželſteje a ſ jeho ſydomſtneje hoſczi ſobſtejſe. Cziche ſbože a ſuboſny mér knježechtaj w tutej ſajnkowni. Hajnik a jeho mandželſka ſo horzo ſubowac̄taj. 8 lět mandželſtwa, kiž běchu ſo wot jeje ſwazneho dnja ſem minylo, běchu jeju wutrobje pſchegh twjerdſho a nutriſho ſjenocžile. Jeju jeniczka hoſczi ſročesche wjeſele a ſuboſnie a běſche tał prawe ſbože a wjeſele ſwojeſu ſtarſcheju. Stara doſtojna hajnikowa macž, kiž bě po ſmjerici ſwojeho mandželſkeho t ſynej czahnyla, bu wot ſwojeſu džecži w ſwérnej a džakownej ſuboſci djeržana a ſo ſwjeſteſe nad czichim ſbožu ſuboſneho doma. Jenož jeniczke bě, ſchtož hajnikowej mandželſkej czeſko na wutrobje leželſe. Wona běſche pobožna a hoſpođaſna žona. Wona njemóžesche džen ſapocžecž ani wobſamknyč, předy hacž njebe w Božim ſłowie cžitala a ſo ſ modlenjom ſwojim Bohu džakowaſa a jeho woſakit a žohnowanje proſyła. Hajnik njeſadžewaſe ſwoju mandželſku na žane waschnje, ſwoje raňſche a wječorne nutriſeſe ſe ſwojej pſchichodnej macžerju a džowku wotdžeržecž. Ale wón ſam ſo nihdy na nich njewobdželſe. Wón bě w ſwojej mudroſczi, kaž wón ſebi myſleſe, daloko pſches wſcho biblijecžitanje a ſmějſotasche ſo cziche njewědomnoſczi ſwojich, kotsiž ſ tutych ſtarych knihow hafle móz a žohnowanje cžerpacž dyrbjachu. Hido husto bě wona ſwérneho Boha a ſbóžnika proſyła, ſo chyl ſo nad jeje ſubowanym mandželſkim ſmilicž a jeho t ſebi czahnyč a wobroczie. Ale wóžom lět bě ſo minylo a jeje modlitwy njebechu wuſlyſhane.

Běſche czemny naſymski wječzor. Wetr dujesche w halosach wulkih lěžnych ſchtomow. W hajnkowni ſedžachu wobej žonje a mała hoſczi. Hajnik hiſcheze njebe ſe ſuhoſdneho města, hdž ſe ſo rano ſodał, wróžil. Wot někotreho čaſha ſem bě cžrjoda ſhroblych džiwiſkich paduchov lěž, kotrež měſeſche wón wobſtaracž, njewěſty cziniła. Po dolhim prázowaniu bě ſo jemu ſkóznežje poradžilo, ſkoro wſchitke ſobustawu ſleho towarſtwa ſajecž. Jenož jich naujedowar, ſylny a leſny muž, kotrehož ſo wſchitzu bojachu, bě hiſcheze w prawym czasu cžeknýl a ſo woſuda ſwojich towarſchow ſminył. Hajnik bě dženža džiwiſh a ſhroblych ſkóſníkow ſuhoſtweje pſchepodal. Wo tym rěčeschej žonje w czichej wječornej hodžinje bjes ſobu. Wonej czakoschnej ſi týchnym požadanjom na domwroczenje ſubowanego mandželſkeho a ſyna. Běſche wſchaf tał derje, kaž wěſce, ſo ſo naujedowar džiwiſkich paduchov w bliſkoſczi pod ſakitem ſcheroſkich a hustych lěžow hiſcheze ſhowaſe. Wón ſam běſche pſches jeneho buro, kotrehož bě w lěžu

trzechik, hajnikiej wjeczenie hroshl. Nětk třepepotaschnej a staraschnej ſo tyſchne žonje w ſamolutkej hajnkowni wo živjenje lubowanego muža. Pschetož tak lohko bě mózno, ſo ſloſtník na dompučzu w czemnej noz̄ tu abo tam na njeho ſoku a wjeczenie na nim wuwiedze. Wownka ſkócnjne napominaſche, wutrobu niz dleje psches tajke rěce tyſchic̄, radſcho ſ Božeho ſłowa troſt czerpac̄ a hajnika ſakitej ſwérneho Boha poruczic̄, bjes kotrehož wole žana wloſka ſ hlowy njeſadnje. Hōpoſa džesche hnydom po lubu bibliju, drohe herbſtwo ſwojeje ſwójby a pytaſche 71. psalm, pschi kotrejž bě w rjedze ſwojich wſchēdných nutrnoſc̄ow ſtejo wostała. Wona czitasche: „Knejeze, ja ſo ſpuschczam na tebje; njech nihd̄y pohańbieny njebudu. Wumóž mje psches twoju prawdoſc̄ a wutohrn mje, naſhil twoje wuchó ſe mni a ſakhowaj mje. Budž mi ſylna ſkala, hd̄jez ja byh̄ pschezo cželac̄ mołk, kiz ty ſlubil ſy, ſo mi pomhač chzesch; pschetož ty ſy moja ſkala a mój hród. Mój Božo, pomhaſ mi ſ ruki teho bjesbózneho, ſ ruki teho nepraweho a ſuroweho. Pschetož ty ſy moje dowéřenie, Knejeze, Knejeze, moja nadžia wot mojeje mlodoſc̄e“. Wona czitasche: „Božo, njeſdaluſ ſo wote mnje, mój Božo, poſhwataj mi ſ pomožy“. Wona ſo wokſchewi na ſłowach: „Ja pſchitupam w mozy teho Knejeza, Knejeza, a cžesču twoju prawdoſc̄ ſamu. Božo, twoja prawdoſc̄ je wýſoku, kiz ty wulke wěžy cžinisch, Božo, ſchtó je tebi podobny? Ty cžinisch, ſo ja ſhonju wſchelaku a wulku ſtylnoſc̄, a cžinisch mje ſaſo živeho, a wuwiedzefc̄ mje ſaſo ſ hľubim teje ſemje. Ty cžinisch mje jara wulkeho a troſchtujesf mje ſaſo. Teho dla budu ja ſo tebi tež džakowac̄ ſ psaltrami ſa twoju ſwérnoſc̄, mój Božo; ja tebi ſhwalbu ſpěwam na harfje, ty ſswjat̄ w Israelu. Mojej hubje a moja duſcha, kotrež ty wumoh̄ ſy, ſraduju ſo a ſpěwaju tebi ſhwalbu.“ Po tym wſa hōpoſa ſherluſhové knihy a czitasche jedyn wjeczornych ſherluſh prjód. Ma to ſlavnych ſo wownka, mac̄ a mała holezka hromadze dele. Woni proſchachu wo ſakit ſylneho a ſwérneho Boha ſa ſebje a ſa lubowanego mandželskeho a nana. Woni ſo modlachu ſa ſhudyk a ſhoryk ſwojeje woſhadly, a tež ſa wſchitkých hřeſčníkow a ſloſtníkow, ſo chyzk ſo tón Kneje nad nimi ſmilic̄ a jich ſ ſwojemu ſwětlu wobrocžic̄. Bož ſłowo a modlitwa běchu jich džiwanje ſpokojile a troſchtowale. Lědma běchu ſwoju nutrnoſc̄ dokonjeli, jako ſo derje ſnate ſtopň ſ hajnkowni bližachu. Besche to lubowany, horzopožadany hōpoſdar, kiz ſo ſbožownje ſ ſwojim wróćesche. Tež jeho bě dužy staroſc̄ tyſchila, ſo by ſo jeho njeſcheczel ſnanou w czemnoſc̄i do ſwojeho doma nutſlamac̄ a na ſwojich lubych wjeſkelych a ſtroných ſaſo widžesche. Jednora wjeczer wokſchewiesche jeho a powjedasche mjes tym ſwojej macžeri a mandželskej podenđenja poſlednjeho dnja, tež wot tyſchnoſc̄e, kiz bě jeho na dompučzu nadpadnyla a ſ hwanjanu hnaka. Hajnikowa mandželska pak ſwojemu lubowanemu mandželskemu powjedasche, ſo bě ſo tež wona wo njeho tyſchila a teho dla jeho w modlitwie ſylnemu ſakitej wſchehomózneho Boha poruczila. Hajnik Gruner ſo czische ſměſtatasche ſłowam ſwojeje žony. Wón jej ſnapſchecziwi, ſo ſo wón ſpuschczam na ſwoje dobre třelby a na ſwoje ſwérne pſy, pſchitaji tež, ſo chze ſo wo ſakit ſwojeho doma hiſhce ſa nōz ſtarac̄. Taſte ſłowa žonu jara ſrudžichu. ſ nich wona ſpóſna, ſo wón Božo ſłowo a modlitwu ſazpi. Wona ſdychowasche nad tym, kaj hžo husto, w ſwojej wutrobje, troſchtowasche pak ſo ſ wěſtym dowéřenjom ſwojeje wěry, ſo budže tón Kneje jeje modlitwy ſa lubowanego muža wuſhyschec̄. ſswjuba ſedžesche hiſhce ſhwilku hromadze a poda ſo potom ſ wotpočinjeſ. Hōpoſdar pſchepytia hiſhce předy dom a ſahrodku, nabi wſchē ſwoje třelby, ſpuschczi wſchē pſy wot rječasow a měnjeſche, ſo nětk bjes staroſc̄ow do loža hic̄ móže.

Jena abo dwě hodžinje běſchtej ſo minhlej. W hajnkowni bě wſchō wocžichnylo. Wſchitzh wobydlerjo ležachu w hľubokim ſpanju. Pſy mjelečzachu a ležachu woklo doma. Lězne ſchtomy ſchumjachu ſwój wjeczornych ſherluſh. Duž ſo hibasche njeſto w tej ſtwje, hd̄jez bě hajnikowa ſwójba ſedžala. Pod lěhanku wuleſe czichó džiwi a hroſny čłowięk. Wón poſluchasche na wſchē ſtrony. Nicžo njebe ſhyschec̄, ſchtóz bě jeho w jeho pſchedewſac̄u ſadžewac̄ mołko. Tutoñ muž pſchitupi czichó a mjelečzo ſ blidu. Wulkí wótry nōz, ſ kotrejž bě wobronjeny, wón na blido połoži. Potom ſapschimy wón bibliju, ſ kotrejž bě hōpoſa pschi wjeczornej nutrnoſc̄i czitala a kotaž hiſhce wotewrjena ležesche, a wobhladasche ju ſ wulkim ſpodžiwanjom. ſswětlo poſneho měšac̄ka ſwěčesche psches ſulojtu džeru wokenzy do jſtvy. Nōzny hōſež ſpytaſche pschi tutym ſwětle czitac̄. Tola to bě pſhczemne a wón ſtoro

bibliju ſaſo ſacžini. Nětk ſtejeſche w myſlach a mjelečzo pschi blidze. Teho ruka ſapschimy wótry nōz, kotrejž bě wón prjedy tam połoži. Duž bě, kaj by dobrý jandžel ſ nim rěčaſ a ſle myſle jeho wutroby pſchewinyl. Wón połoži nōz ſaſo wot ſebje a ſtupi ſ woknu, korež zvle czichó wotewri. Tež wokenzu tak węczini, ſo nicžo ſhyschec̄ njebe. Potom ſapschimy wón bibliju a ſeſeſche czische ſ woknom won, ſo tež ani pſy nicžo njeſhyschachu a njeptných. Runje tak rucje bě tež psches plót ſaleſk a ſo po mało wokomknjenach w ſežu ſhubil.

Zako hajnik rano ſe ſwojimi ſtanymi ſo njemalo nad wotewrjenym woknu a wótrym nozom, kiz na blidze ležesche, džiwačhu. Zły dom bu pſchepytan, nicžo njeprachuje, nicžo, khiba ſtara ſuba biblija. Ta wěz bě a wosta jim potajne hudanečko. Woni njemožachu wopſhijec̄, ſo mołk paduch do doma nutſleſc̄ a jenož bibliju kranjez. Pschi tym pak pſtňuſh uoni njeſto wo Božeho ſakitanja, kiz bě jich w tutej noz̄ wobwarnovalo. Tež hajnik, hac̄ runje žane ſłowęko wo tym njepraji, pſtňu w ſwojej wutrobje, ſo ani jeho třelby ani jeho pſy njebečku jeho a jeho lubych ſakitaſe. Wón ſacžuwasche, ſo bě ruka ſylneho a hnadečko Boha w tej noz̄ nad nim a jeho lubymi ſtukowała. Wón bu wot teho čaſha czischiſhi a druhdy ſo tež na domjazych nutrnoſc̄ach wobdzěleſche. Wot nawjedowarja džiwiſkých paduchow wot teho čaſha nicžo wjazn ani widžec̄ ani ſhyschec̄ njebe. Jene leto ſo po druhim miny czichó a ſbožownje. Tež w hajnkowni ſapominichu pomalku tamu žalostnu nōz a ſtrachotu, ſ kotrejž běchu tehdž wumozjeni.

(Poſtečzowanje.)

Sso ſhowaze ſkónčko.

Hlóſ: Kaf powitam ja tebje.
Sſo wjeczor ſkónčko ſhowa
A pſchijnje ſhyskoze
Tu do czicheho doła
Pſches ſchtomy, haſosy,
Tež hd̄j nam tudy haſnje,
Wſchak njeñdže ſ měrjewi,
Ně, ale ſwěčji kraſnje
Tym w dalszej ſrajini.

Tu horj poſlocžuſa
Wot ſkónčnych ſerow ſo,
Sſo jědle wobmahuja
S powětrom wonjejo,
Na ſměrkach hona maja
Sſo w drascze ſelazej
A ſkónčku ſaspěwaju
Tež ptacžki „Božemje“.

Tak ſo tón dobrý dželi
S tych ſwojich ſrjedžisny,
Kiz bu joh' lubo měli,
Zich dželo žohnuje;
S tež nadžiju, kiz ſchewi
Bě ſtönči ſadoſtne,
Sſo wěczne ſlónzo ſjewi,
Tom' w duſchi horje dže.

Wot wěčnych horow džela
K njom' pruhi ſ wýſoka;
Kiz tudy w dole ſteja,
Tu ſwětloſc̄ njevidža,
Zich džak tež ſobu cžehnje
S nim hac̄ do wěčnoſc̄e;
Tak dobrých wotžalenje
Te ſkónčko ſhowanje.

G. Hatař.

Džiwi Domasch.

Wón njebeſche ſly čłowięk, ale wón ſo tola teho wostajic̄ njeſožesche, ſo njeby pſchezo ſaſo něſto cziniš, ſchtóz běſche pſchecžiwo prawu a porjedze. Pschi wſchitkých bičzach džrbjesc̄e pödla bycž; tak běſche tež husto doſez ſ poliziju do njeſuboſneho ſetkanja pſchischoł. Tola runjež jeho mac̄ horje ſyli ſlakasche, runjež ſanka, kotrež lubowasche, jemu praji: „Hdž

hinaschi njebudžesč, njebudu nihdý twoja žona", — wón wosta džiwi Domasch.

Junu w juliju wjeczor běsche w wjeźnej kocžmje bjes młodými swada nastala, fotraž běsche so s krawnymi pukami skónczila. Domasch běsche ſobu bit, doniz jedyn młody krawjo ſemi padnył njebesche. Wón běsche nōz widział, na to krej bězecz, běsche wołacz ſkyschał: "Domascho, nětko ma wón doſcz. Khwataj, žandarm dže."

Duž běchu jeho na dobo strožele pschewsače. Běsche ſebi wopravdze ruzh ſ krwu womasal. Tów njebesche khwile ſ rosmysleñju. Wón prjeez khwatasche, bězecz zyku nōz, doniz wjazyj nje možesche.

Wón wuhlada polo, na kotrymž běsche žito do pópow seſtajene. Smjercz sprózny do pópy ſaleſe. Pschi wſhém ſnutſkomym njemérje ſkónczne wuhny. Czeſke ſony jeho cžwilowachu, ſ kotrychž wotuczí, jako něcht ſ daloka ſkyscha. Wón hishcze prawje njeſebesche, ſchto ſ nim běsche. Wón běsche wo ſhne ſwoju macz a njeſestu w kaſhečzu ležo widział, bledej a ſymnej. Wón běsche ſo praſchał: "Na ežo ſtej wumrjelej?" a jemu běsche ſo wotmolwiko: "Njeſeſče to? džiwi Domasch je jimoj wutrobu ſlamal."

Hu, kaf jeho ſyma pschi wſhitkej horzocze w juliju tam nutſlach w pópie tſchažesche.

Nětko ſaſo poſluchasche a ſ pópy won poſlada.

Wón žandarma wuhlada, pistolu w jenej ruzh, woſkoło jěchacž; tu a tam ſtejo wosta a ſ teſakom pópu pschepytowasche.

Wutroba jemu ſylnje klapasche. Wjecždžesč krocžel běsche žandarm jenož hishcze daloko. Duž na dobo konja ſawróci a pucz wróčzo jěchacze, kotryž běsche pschiſhoł.

Hdyž běsche khetro daloko, džiwi Domasch ſ khowanki hlowu won tykn. Wón chyzsche wuſmęſhaze hlowo ſa nim poſlacz, tola jemu tón ſón ſaſo psched wocžomaj ſtejſeſche.

Macz morwa! Hanka morwa! A džiwi Domasch běsche jimaſ wutrobu ſlamal. Sſnano tola ſón njebesche; ſnano běſhtaj wo bicžu ſkyschalej; ſnano běsche ſbitu wumrjeſ; ſnano běsche ſo macžeri a Hanzh wutroba ſlamala pschi tej myžli, ſo je wón mordar.

Kak tola džiwjeho Domascha bojoſč pschewſa. A tola dyrbiesche hishcze hodžiny cžakacž, predy hacž možesche wěſtoscž doſtač.

Wón běsche bit, ale ně, ně, wón njebesche noža w ruzh měl. To běsche ſamylenie. Wón dje mějeſche ſwoj nōz w ſaku. Wón jón wucžeſe. Ně, na tym krwie njebesche. — Ach, jeno ſo běſhtej macz a Hanka ſiwej, potom chyzsche won wot teho dnja druhi člowjek bycz.

Wjecžor do domjazeje wžy džesche. W macžernej khedžy ſo hishcze ſwěcžesche. Wón macz ſ daloka ſa blidom ſedžo wuhlada ſe ſtyknjenymaj rukomaj w bibliji cžitajo.

Džiwemu Domaschej bu mjehko woſkoło wutroby. Wón do domu ſastupi, macžeri mjeležo pschiwola: "Wuhazn ſwězu". Macz to cžinjesche, wona ſwojeho ſynewy hlow ſnajesche.

Potom džiwi Domasch psched ſwojej macžerju klecžesche a praji: "Te Hanka ſiwa, macz?"

"Haj, Domascho, wona je ſiwa, ale ſo ſmjerč boji wo tebie. My ſym wſhitko ſkyscheli."

"Macz, ale hdyž je Lönertez Jan wumrjeſ, ja jeho mordar njeſyym, to Bóh wě."

"Wón wumrjeſ njeje, Bohu budž džat, a ty mož mordar bycz."

"Ja wěm, macz. Ja ſym žandarmej cžeknýl ale ja chzu tam ſam hicz, a macz, ty a Hanka njeſyrbitej mi ſaſo "džiwi Domasch" rěkacž ſkyschecž. Boh budže mi pomhač."

Rano džesche Domasch na poliziju. Wón ſahodne ſhostanje doſta, dokež běsche hido dopokasane, ſo noža wucžahnýl njebesche.

"Džiwi" Domasch běsche ſo na psched ſhubil.

"Bóh ſeſele tež ſony, člowjeka wumrjeſ", praji wón, jako bu Hanka nětk wopravdze jeho žona a powjedaſche wo tamnyh hodžinkach w pópie na polu.

Sselowe ſorniſchka ſ wſhēdnuemiu khlebej.

1. ſbože. Běsche něhdý ſtary muž, kif postany, ſo by ſbože pytał. Wón cžehnjesche psches ſyly ſwět, njemóžesche pak jo namakacž. A jako běsche wjele lět po ſwěcze woſkoło cžahnył, nastaji ſo jako ſchědžim ſaſo do domiſny. Smjercz mucžny dónđe

hacž psched ſwoj dom. Psched ſwojimi khějnymi durjemi wuhlada jara rjanu mlođu knježnu ſedžo, fotruž njeſnajesche. Wón ſo jeje woprascha: "Schtó ſy ty?"

"Ja ſym ſbože a cžakam na tebie!"

Tón wbohi muž běsche poſdze poſnał, ſo w domiſnje, w klinje ſwójbý je prawe ſbože namakacž.

2. Dobre pschedewſacze. Junfróz muž ſwojeho duchowneho proſchescbe, ſo by chył jeho ſjawnje dopomnicž, kaf rucze něcht ſjepraweho na nim wobledžbuje. "Teno ſo ſo mi runje tak njeſenđe, kaf nōzne mu ſtražnik", praji duchowny. "Někotry ſebi jeho wjeczor jara nuſnje ſkaſa, ſo by jeho rano w prawym cžaſu woſlał; a hdyž nōzny ſtražnik psched ſchicze ſahe."

3. Evangelijon ſa bjesbóžnyh. W lécze 1743 wuda duchowny Forſtmann w měſcze Solingen předowanje ſ napišmom: "Evangelijon ſa bjesbóžnyh." Wón běsche jo pschi khowanju wobhnadženeho mlođenza džeržał. We wjese tyžaz cžiſlach cžiſhcžane je někotremu ſe ſohnowanjom bylo. Mjes wſhelfim druhim je woſebje to pomjatkowanja hōdne: Młody džiwi ſemjan, kif ſo we wſhítích hřechach walesche a koſremuž ſo naſch wótzny kraj ſa jeho njeſknižomne ſiwenje wulki doſcz njeſdaſche, džesche bjes ſwojeje ſwójbý do Hollandskeje a pýtaſche ſklađnoſeč, do Indiſkeje woſtječ. — Dokelž pak dyrbiesche někotre dny cžakacž, džesche, ſo by cžaſ ſchecžinił, do knihowju a wuhlada tam tež napišmo "Evangelijon ſa bjesbóžnyh." Wón pschi ſebi praji: "To bychu knihe ſa mnje byłe" a kupi ſebi to předowanje. Dom pschischedſhi běsche jo lědy poſ ſchecžitał, duž dyrbiesche jo placzo na bok poſožicž, pschetož won ſa naſtrójenjom ſam ſebje w tych knihach poſna. Ale wón naukny bóry ſwět, ſo je Jezuſ Khrystuſ tež ſa njeho, ſa teho bjesbóžneho, wumrjeſ a ta wera ſeſini jeho noweho člowjeka. Lóſcht, do Indiſkeje dojecž, ſo ſhubi a wón ſo ſaſo rad do ſwojeho doma wróči jako ſwěrny wucžobník Jezuſowý.

4. Starschi bratr. Tenu nježelu předowanſe duchowny wo starschim bratru ſ ſchirunana wo ſhubjenym ſywu. Jak běsche ſ Božeho doma ſo wróčil, bu k mrějazemu muzej žadany. Tón muž běsche doſke lěta ſiwi ſchecžiwo wérje był, bjes teho, ſo by ſbože ſa ſwoju duchu pytał abo ſebi na nje pomhyli. Psched krótkim pak běsche měr namakał we wérje do teho wodacza hřechow psches Jezuſowu frej. Jak duchowny ſastupi, běsche won wſhón wjeſbely w tej myžli, ſo budže bóry tam, hdež Jezuſ je. Jak běsche roſrěčowanje k kónzej, mrějazeho bratr duchowneho hacž ſ khějnym durjam pschedwodžesche a praji: "Ja to ſa ſchijecž njeſomóžu. Ja hido dwazycži lět Jezuſej ſlužu a ženie njeſyym tajkeho wjeſela ſacžuł, kaf je moj bratr ſacžuwa, hacž runje bu halle móhł rjez psched ſydenjom ſchecžijan."

Duchownemu běsche tak, kaf by ſam wobras starscheho bratra w pschirunaju psched ſobu widział.

5. Dobre wotmolwjenje. Burej pola Münſteru we Westfalskej běchu ſrupy wulke polo ſbile a wſhitko ſapuſcžile, ſcht: běsche tam ſtejalo. Derje ſmyſleny ſuſod k njemu psched ſchicze a praji: "Lebje je tola prawe njeſbože potrjechiło."

Tamny pak ſwoju ſchědžiwo hlowu tſchažesche a džesche na to: "Sſuſodje, njeſbože to njeje, ale wulka ſkoda. Denož hřech ſam je njeſbože."

6. Rezept. Lékar bu wot člowjeka, kif běsche ſebi wumyſlił, ſo je khory a hewak ſa nicžo druhe na ſwěcze myžle njemóžesche, hacž na ſdžerzenje ſwojeho cžela, wo radu prashanu. Wón dyrbiesche jemu rezept napiſacž. Lékar wſa kuf papjery a na nju napiša: "Cžińče něcht ſame ſwěcze a dobre ſa wſhich ſobuežlowjekow."

7. Druhe poſrjebiſhce. Holza džesche ſe ſwojeho macžerju psches poſrjebiſhce. Jak běſhtej wonej wſhitke te rjaně khwalaſe napišma na pomnikach ſchecžitalej, ſo wona macžer pracheſche: "Ale macz, hdež dha je to druhe poſrjebiſhce?"

"Kajke druhe?" praji macz.

"Nó te, na kotrymž ſu cži ſi cžlowjekojo poſrjebanu."

"Pomhaj Bóh" je wot nětka niz jenož pola knjegow duchownych, ale tež we wſhēdnuemiu khlebej. „Sſerb. Rowin“ na wſzach a w Budyschinje doſtač. Na ſchitworek lěta placzi won 40 np., jenotliwe cžiſla ſo po 4 np. pschedawaju.